

Llibres periodístics catalans: pocs i dolents

UNA NOTABLE ABSÈNCIA

A la majoria de col·loquis on participen lletraferis a la tauca central, sura la interrogant clàssica: ¿i la literatura populista teta per a les classes populars, on queca? A Terrassa fa uns mesos i a Bagaer fa uns dies la qüestió es va tornar a replantejar, i tret d'unes novel·les d'Oriol Pi de Cabanyes, de Pedrolo, de Jaume Fuster i d'algun altre, el tema populista, al marge de l'extracció social de l'autor, encara és present per la seva absència. Si bé en el món literari el tema «realitat, ara i ací» no surt amb massa freqüència, un primer pas el podria donar el llibre-reportatge dels periodistes. L'ampoc ha sovintejat aquest estil. A tall de mostra es pot esmentar el treball de Botey sobre els gitanos, el de Josep M. Huertas sobre Montjuïc, i para de comptar. Temes com la recent vaga de la S.E.A.T., la vida quotidiana del metge rural, els problemes dels camperols de l'Alt Urgell, dels miners del Solsonès o dels pescadors de Cambrils podria ser un camí per a endinsar-nos d'una vegada fora de la clàssica temàtica de la nostra novel·la més tradicional: l'eixampla barceloní, el clàssic triangle amorós, la descripció psicològica d'una burgesia decadent... No hi ha, doncs, una novel·lística viva ni tampoc un treball en llibre de la realitat vista pels periodistes. Si veiem els llibres de més èxit, de venda, en castellà, podem recollir títols com **Doble Dos**, **Chacal**, **Banco**, **Odesa**... els quals si bé no són exactament reportatges periodístics han estat treballats d'una manera àgil i amena, amb rigor, dins el seu estil, amb la qual cosa es llegeixen fluidament i serveixen per una de les grans missions del llibre: fer passar l'estona agradablement sense transcendentalismes tronats.

Concretant encara més l'absència, el món periodístic català podríem dir que està ben nul. L'èxit d'una novel·la basada en un fet real (la desaparició del diari de Madrid «SP» per manca de crèdits de la banca opusdeista) ha estat escruixidor. «El Establishment» de Rodrigo Royo, obra que per cert no és pas un assaig ni té res a veure amb la seva homònima d'Hugh Thomas, ha estat encaixada en un cercle de silenci. Un col·laborador del «Tele-Exprés», Pascual Maisterra, que va gosar fer una crítica per a aquest diari va ser fulminantment acomiadat d'un altre diari on col·laborava — **Mundo Diario** — pel «liberal» Sebastià Auger. En resposta de solidaritat l'Associació de la Premsa de Barcelona va reproduir l'article a «La Hoja del Lunes». L'Opus ha bastit un cercle de silenci

envers aquesta novel·la que un col·laborador del «Diario de Barcelona» va retolar de «Bazofia» i va portar cua. Literàriament, malgrat l'il·lustríssim jurat que la va premiar, l'obra és molt fluixa i veritablement Rodrigo Royo ha treballat més la part d'impacte i colpiment sobre la seva propietat, era el director del diari «SP», que l'estrictament de creació literària. El boicot que ha fet l'Opus ara és pot comparar amb el del grup informatiu del comte de Godó envers la novel·la **Servitud**, de Puig i Ferrater, que descriu, gairebé pamfletàriament, la galdosa situació d'un redactor del diari imaginari i de més difusió, **La Llanterna**.

SITUACIÓ ACTUAL

Malauradament les associacions professionals de periodistes catalans no existeixen. Potser si n'hi hagués hom trauria uns butlletins anuals com els **Annals del Periodisme Català** que sortien els anys vint i/o uns fulls d'informació o de treball teòric en els quals es podria encetar una col·lecció de monografies serioses sobre la premsa catalana seguint un poc la línia de Lluís Sola amb els seus opuscles de divulgació (Editorial Bruguera) sobre **El Be Negre**, **Cu-Cut!**, **En Patufet**, **Papitu**... Si confiem en la iniciativa privada, l'esforç que s'ha fet, ja dins l'estricta marc del periodisme, manuals, història, assaig, etc., al nostre país la buidor ja és absoluta, i si surt algun llibre potser valdria més que no hagués sortit, car així sempre podríem confiar que l'autor el faria amb més seny. Tant una **Història de La Vanguardia. 1884-1936** (Gaziel. Edicions Catalanes de París) com **El Diario de Barcelona. 1792-1963** (Mollet Pol. Editora Nacional) estan terriblement mal fets i traeixen de base allò que el lector espera del títol. He agafat a posta dos llibres publicats en pols oposats: l'exili i l'Administració. El resultat pràctic és el mateix, una burla per al lector, i no diguem res si aquest lector és un professional de la premsa. El riure és ja riota. Fins i tot, com és forçós quan es treballa individualment, el magnífic volum doble de Tasis i Torrent, **Història de la Premsa Catalana**, (Bruguera) està atepit de falles que no caldrà fer pas una exhaustiva revisió per a la segona edició, sinó que seria més útil encarregar a diversos equips de gent la sistematització, altra volta, total de la premsa catalana partint, és clar, dels treballs inicials, i incomplets, de Givanel i Mas o dels esmentats Torrents i Tasis.

Potser caldria fixar-nos en obres d'altres indrets com ara França, on ha estat un èxit el llibre de Brincourt i Leblanch, **Les Reporters** (Laffont, edició castellana de Noguer) i que fet, no simplement traduït, al nostre país també fóra un èxit. Es tracta de 100 notes d'altres tants periodistes anònims explicant llur anècdota més divertida, tràgica, curiosa, sorprenent, inversemblant en definitiva. Altres temes, fugint ja de la temàtica periodística estrictu sensu com **La réalité sexuelle**, de Droit i Gallien (Laffont), **Les travailleurs étrangers en France**, de Calame (Ed. Ouvrières) o **Israël, la mort en face**, de Gurgand i Derogy (Laffont), o

de semblants, tenen una caracteriologia pròpia amb la qual el públic s'identifica, té interès i, ergo, la compra amb el llibre.

Publicar aquestes col·leccions és rendible; el llibre de testimoniatge, de memòries bèl·liques o de situacions actuals ens ho demostra. Com sempre, les editorials comercials han passat davant de les editorials ideològiques. Euros, un muntatge del grup editorial Godó, s'ha constituït precisament amb la finalitat que he esmentat. No cal dir que Euros no publica llibres catalans.

Josep M. Figueres